

САЙТ «КОЗАЦЬКОГО КРАЮ» В ІНТЕРНЕТІ
WWW.COSSACKLAND.ORG.UA

Козацький край

№ 6 (123),
серпень 2023 року

БО & ГУН. БЕР

З БУБНІВСЬКОЇ СЛОБІДКИ НА ЗОЛОТОНІЦІНІ, ЗВІДКИ КОРИННЯ КОЗАЦЬКОГО ПОЛКОВНИКА БОГУНА — ЙДЕ ДОПОМОГА СПЕЦНАЗУ СУЧАСНИХ КОЗАКІВ ПОЗИВНОГО «БОБЕР»

Малюнки Артура ОРЛОНОВА та Владислава ЄРКА, фото ССО

СИНЄ НЕБО НАД ЖОВТИМИ ПОЛЯМИ: село жнивує, вгадуючи погоду між краплями дощу і під повітряні тривоги

Кажуть, село Крупське на Золотоніщині назване на честь якогось козака Крупа? Версія, чесно кажучи, не дуже вірогідна. Зате цілком можна було б повірити у варіант походження від слова «крупа», яке означає оброблене зерно - бо землю обробляти, щоб врожай приносила, у Крупському з діда-прадіда вміють. Однойменне підприємство «Крупське» - це команда із більше 50-ти працівників, яка обробляє більше 2 тисяч гектарів землі, вирощуючи зернові та олійні культури.

«Наше підприємство, це не просто родина, це великий механізм, команда, яка в складних умовах сьогодення демонструє силу й міць, - говорить директор ПП «Крупське» Володимир Барвет. - Доки наші військові тримають фронт зі зброєю у руках, ми зобов'язані працювати і підтримувати оборонців, тримати економіку та допомагати нашим працівникам та громаді загалом. Вважаю, що з цим завданням ми чудово справляємося, не дивлячись на скрутний фінансовий стан, навіть інвестуємо у розвиток підприємства.

Минулорічні жнива - це та пригода для аграріїв Черкащини. Чотири місячні норми опадів змушували нас буквально ходити між краплями дощу, по клаптику збирати збіжжя з полів. Посівна та жнива воєнного 2022-го року запам'ятаються усім аграріям нашої країни і блокуванням портів, і терористичними атаками на нафтопереробні за-

води. Як наслідок - відсутність палива, мала пропускна спроможність залізниці для експорту зерна. Всі ці чинники поставили нас, аграріїв, перед низкою проблем, які доводилося вирішувати негайно, не маючи жодного механізму, - проте і зупинка для нас не була виходом...

Працівники підприємства - це досвідчені кадри. Агрономи, механізатори, комбайнери, технологи, - працівники, кожен з яких - професіонал своєї справи, ніхто не склав руки, не запаникував, став до роботи, і найголовніше - бачив майбутнє.

Війна - це не тільки зброя. В першу чергу - це люди. Вчорашні водії, комбайнери, слюсарі «Крупського» сьогодні взяли до рук зброю та з мужністю боронять нашу Україну. Коли до лав ЗСУ забирають 4-х кваліфікованих працівників, - це стало новим викликом для нас. Цих людей в робочому ланцюжку треба кимось замінити, а робочі процеси у нас безперервні.

На жаль, труднощі на початку посівної в умовах війни - це був лише початок. Активні обстріли ворогом об'єктів енергетики позначилися і на збиранні врожаю, адже для висушування зерна потрібна електрика, а нам її критично не вистачало, - згадує Володимир Барвет.

У селі Крупське є ще одне підприємство, ТОВ «Золотоніський бекон», основний напрям роботи якого - тваринництво. Допоміжні - вирощування зернових та виробництво власних кормів.

«Посівна, жнивна кампанія, утримання

худоби, підтримка військових, допомога працівникам і громаді, розвиток підприємства - це те, чим кожного дня жили наші працівники, - говорить директор Денис Мироненко.

Наразі кожного українця турбує два важливих питання: шлях до нашої перемоги та чи буде Україна з хлібом у 2023 році? Доки наші військові монолітним щитом стоять на захисті нашої країни, метр за метром звільняють окуповані території - ми, в тилу, працюємо, щоб не зважаючи на усі перепони, українці були і з врожаєм, і мали м'ясо на столі.

Хоча загальна картина по Україні і різниться від минулорічних площ посівів, деякі сільгоспвиробники планують віддати перевагу на користь соняшнику, ріпаку та сої через вищу питому вартість на відміну від кукурудзи, ячменю та пшениці, проте це не призведе до продовольчої кризи.

Якщо говорити про наше підприємство, то ми не змінювали посівні культури на економічно вигідні, адже ми вирощуємо в першу чергу для власних потреб. Не зважаючи на труднощі, продовжуємо роботу в напрямку перетворення нашої праці із сировинної на готову продукцію.

Наші працівники переконані у завтрашньому дні, своєчасній виплаті зарплати, розвитку та індивідуальній підтримці. Орендодавці земель впевнені у вчасній сплаті орендної плати. Місцеві жителі впевнені у подальшому розвитку села завдяки роботі

нашого підприємства. Сплачені вчасно податки та збори - підтримують економіку».

ПП «Крупське» і ТОВ «Золотоніський бекон» постійно працюють над облаштуванням села, де розташовуються. Техніка підприємств постійно залучається до наведення благоустрою у селі - прибирання снігу з доріг, вивезення сміття, косіння трави... Також підприємства надають різнопланову допомогу для облаштування зон відпочинку.

Зокрема, цього літа у День захисту дітей ПП «Крупське» організувало зону для дозвілля дітей. Надувна гірка, батути та солодка вата створили для дітей веселу атмосферу. В той же час батьки дітей мали змогу прийняти участь у щорічній лотереї.

Звичай лотерея для пайовиків проходить під час святкування Дня села, що у листопаді, проте війна внесла корективи, - вирішили провести заходи на початку літа, коли весняно-польові роботи завершено і з'являється трохи вільного часу, як у аграріїв, так і у селян. Вирішили об'єднати заходи, щоб і діти були задоволені, і пайовики.

Лотерея з більш як сотнею виграшних номерків - у якості призів - засоби побутової хімії, побутова техніка, речі домашнього вжитку, розмаїття лотів не залишило поза увагою нікого. Головний приз - пральна машина.

Українці пральні машинки або купують, або виграють - на відміну від орків, які вміють тільки красти чуже...

«П'ЯТІРКА» КІЛОМЕТРІВ ВІДНОВЛЕНОЇ ДОРОГИ - ПОЧАТОК РОБОТИ, ЯКА ПРОДОВЖИТЬСЯ ПІСЛЯ ПЕРЕМОГИ

До нинішнього літа 5-кілометрова ділянка дороги від села Бубнівська Слобідка до станції Гладківщина на Золотоніщині мала численні вибоїни. Наприкінці червня її відремонтували коштом СТОВ «Воля».

200 тисяч гривень і час, потрачені на підготовчі роботи й відновлення дорожнього покриття, на підприємстві вважають правильним рішенням. Оскільки йдеться про комфорт і безпеку місцевих людей - добрий стан дороги є запорукою покращення руху рейсового автобуса між селами і прискорення поїздок спецтранспорту поліції, ДСНС і «швидкої допомоги» у разі необхідності.

Ця ділянка маршруту була у не найгіршому стані, але у СТОВ вирішили, що спочатку краще здійснити роботи на ділянці, яка найменш пошкоджена - щоб вона не руйнувалася далі під впливом погоди та руху транспорту. Найбільш проблемні ділянки, від села Гладківщина і до повороту на однойменну залізничну станцію та дорога до с. Софіївка потребують значних капіталовкладень, які значно перевищують

ресурси підприємства.

Повномасштабне вторгнення росії, на жаль, внесло свої корективи - замість тих же доріг, величезна кількість коштів вже потрачена на потреби ЗСУ та вимушених переселенців з регіонів, що постраждали

внаслідок бойових дій. А окрім звичних виплат за паї, видачі (разом із ТОВ «Золотоніський сади») продуктивних наборів усім своїм пайовикам та трьох сотень новорічних подарунків дітям доводилося робити і незвичні закупівлі - такі, скажімо, як 4 генератори

для шкіл і дитсадків - щоб ті мали світло незалежно від дикунських спроб окупантів знищити енергосистему країни...

Головне - зберегти Волю нашої держави. Бо колись, майже століття тому (1926 року) у сусідньому селі Сушки була заснована артіль з такою ж назвою - «Воля». Потім її приєднали до колгоспу «Комуніст», пізніше це був колгосп з формально-українською назвою імені Шевченка, а потім різко настало перейменування на колгосп «Росія»... А ще - була рабська робота в колгоспі не за зарплату, а за «трудодні», був і Голодомор, коли у людей забирали останнє зерно...

Сучасне СТОВ «Воля» має однозначну назву, проте зовсім з іншим наповненням змістом. Масмо назавжди звільнитися від нахабних спроб сусідів, які «залізили за межу», повернути в Україну рабство. А їхні наміри - з обстрілами мирних осель і цивільного населення і цілеспрямованим знищенням вже не лише енергосистем, а й сільськогосподарських складів і сховищ - очевидні.

Проженемо геть окупантів - і знов повернемо до відновлення доріг!..

ДИПЛОМАТ З ЧЕРКАЩИНИ ФОРМУЄ ПІДТРИМКУ УКРАЇНИ НІМЦЯМИ МЮНХЕНА

«Помилкою росії було вважати, що російськомовні українці будуть зустрічати окупаційну армію букетами квітів», - заявив золотонісець Юрій Ярмілко німецьким журналістам напередодні Дня Незалежності у 2022 році...

Чому всі мюнхенські події на підтримку України «автоматично» є близькими мешканцям Черкащини, особливо її лівобережжя? Тому що практично в кожному з цих заходів бере участь уродженець Золотоніші, генеральний консул України в Мюнхені Юрій Ярмілко.

Шкільне товариство «Українська суботня школа», розташоване на території парафії Української греко-католицької церкви в німецькому Мюнхені, днями організувало свято останнього дзвоника «з українськими мотивами» - поєднали захід із «святом борщу» та ярмаркою з українськими виробами, книжками та атрибутами, що популяризують нашу країну. До шкільного свята долучилися і працівники Генерального консульства України в Мюнхені на чолі

з Генконсулом Юрієм Ярмілком...

Дещо раніше у липні відбулася зустріч Юрія Ярмілка з другим бургомістром Мюнхена Катрін Хабеншаден для обговорення важливих питань щодо підтримки українців, які мешкають у баварському регіоні Німеччини, - включно з функціонуванням Української суботньої школи, запровадженням української мови в місцевих навчальних закладах, діяльністю української церкви в Мюнхені, а також проблемними питаннями шукачів притулку з України.

А незадовго до того - спецзахід у Мюнхені, орієнтований на людей, що надають Україні всебічну допомогу в часі повномасштабної агресії росії - за участі Міністерки з питань сім'ї, праці та соціальної політики Німеччини Ульріке Шарф та генерального консула України в Мюнхені Юрія

Ярмілка...

Юрій Анатолійович - один з найдосвідченіших українських дипломатів, в МЗС працює з 1990 року, на дипломатичних посадах за кордоном - з 1992 року (Австрія, Німеччина).

У серпні 2022 року, напередодні Дня незалежності України, журналісти газети Westfälischer Anzeiger взяли у пана Ярмілка інтерв'ю. «Помилкою росії було вважати, що російськомовні українці будуть зустрічати окупаційну армію букетами квітів. Весь світ бачить, як Миколаїв, Дніпро чи Запоріжжя воюють проти росіян. Це міста, де частина мешканців говорила російською. Однак це не означає, що вони підтримують росію. Вони - патріоти України!» - чітко заявив тоді золотонісець і ця фраза потім цитувалася у багатьох інших ЗМІ...

ЯКИХ ЗМІН УКРАЇНЦЯМ ЧЕКАТИ У СЕРПНІ

ОДНОРАЗОВІ ДОПЛАТИ ПЕНСІОНЕРАМ ТА ВЕТЕРАНАМ

У серпні ветерани війни й жертви нацистських переслідувань, ветерани російсько-української війни та члени сімей загиблих отримають одноразову доплату до Дня незалежності України. Зазвичай доплати присвячувалися Дню перемоги та виплачувались у травні. Також грошові надбавки отримають пенсіонери з інвалідністю.

ВИПЛАТИ ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМ

Від 1 серпня 2023 року буде автоматично подовжено виплати допомоги внутрішньо переміщеним особам, які отримують її зараз, до кінця січня 2024 року. Допомогу переселенцям, які проживають в Україні і є внутрішньо переміщеними особами, виплачуватимуть для осіб з інвалідністю та дітей у розмірі 3 тис. грн, для інших осіб - у розмірі 2 тис. грн.

КОМУ З ВПО НЕ ПРОДОВЖУВАТИМУТЬ ПЛАТИТИ ДОПОМОГУ

Не виплачуватимуть допомогу ВПО, які перебувають за кордоном понад 30 календарних днів поспіль без обґрунтованих причин, що підтверджуються документально (обґрунтованими вважаються причини, коли людина була у службовому відрядженні чи на стажуванні, перебувала на лікуванні або реабілітації, доглядала за хворою дитиною, оздоровлювала дитину) і тим, які вже повернулися до покинутого місця проживання. Також не отримують допомогу особи, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі або були засуджені за колабораціонізм.

Від 1 вересня переселенці можуть втратити допомогу, якщо з моменту ухвалення постанови уряду (з 11 липня), вони: купили новий автомобіль (крім випадків, якщо авто передано на потреби ЗСУ); купили на суму понад 100 тис. грн земельну ділянку, квартиру, будівлю, цінні папери, віртуальні активи, іноземну валюту, банківські метали, техніку тощо; тримають на депозитному банківському рахунку кошти на понад 100 тис. грн.; мають на території поза зоною бойових дій житло площею понад 13,65 кв. м на одного члена сім'ї.

ЩО ЗМІНІТЬСЯ В КОМУНАЛЬНИХ ТАРИФАХ ВІД 1 СЕРПНЯ

За світло продовжуємо платити за тарифами, які зросли від 1 червня 2023 року - не 1,44 і 1,68 гривні за кіловат, а за єдиним тарифом - 2,64 гривні. За словами представників НКРЕКП, в майбутньому українцям варто очікувати ціну близько 5,5 гривні за кіловат-годину.

Ціна на газ для українців залишатиметься незмінною. Щонайменше до 30 квітня 2024 року ціна на газ для населення від ГК Нафтогаз України залишиться незмінною і становитиме 7,96 грн за куб. м (з ПДВ).

Очікуваного підвищення тарифів на воду не буде. У липні в Україні мали зрости тарифи на постачання та відведення води. Але після заяви президента України Володимира Зеленського Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), скасувала власне рішення.

ЗОЛОТОНІСЬКИЙ ХЛОПЧАК З «ВІРУСНОГО» РОЛИКА «СКОРО ВЖЕ БУДЕ ПАСКА» РОЗДАВАВ ЛИСТІВКИ ВДЯЧНОСТІ ВІЙСЬКОВИМ У ЧЕРКАСАХ

Матвій Брус, герой ролика «Скоро вже буде Паска», що став «вірусним» у соцмережах, влаштував акцію в Черкасах, яка зворушила українських військових. Хлопчик роздавав листівки захисникам зі словами «Дякую за кожен день!».

На опублікованому в мережі відео акції видно, як Матвій на вулицях обласного центру роздає листівки військовим, дякуючи за захист від окупантів і бажаючи міцного здоров'я, щастя та наснаги.

«Дякую за кожен день. Дякую за спокійний сон. Дякую за вільні міста. Ви наші захисники, обіймаємо вас», - казав військовим хлопчик.

Нагадаємо, Матвій став справжньою зіркою мережі, розрекламувавши м'ясні вироби своїх батьків-фермерів напередодні

дні Великодня. За словами батька Матвія, у день, коли було записане це відео, роди-

на пішла садити город. Вочевидь, ніхто не заперечить того факту, що, зокрема, зав-

дяки Матвієві Брусу та його фразі «Скоро вже буде Паска» із спонтанно записаного відео, що згодом перетворилося на пісню, настрий покращився у мільйонів людей на період Великодніх свят. «Світлий» і позитивний ролик під час сповненої трагедіями повномасштабної війни став вірусним, тобто таким, який був максимально розповсюджений захопленою інтернет-аудиторією. А гурт «Мюслі UA» на його основі створив ще й запальний музичний трек, який дуже багато разів звучав на радіо і телебаченні та досі популярний в інтернеті.

Батько хлопчика, фермер із Золотоніщини Володимир Брус веде YouTube-канал, який має понад 100 тис. підписників, - там він викладає відео про діяльність своєї фірми, з порадами колегам-аграріям.

«ВІТАМІННІ БОМБИ» З НЕСЕКРЕТНИХ «ЛАБОРАТОРІЙ» ЛІВОБЕРЕЖЖЯ ЧЕРКАЩИНИ

У «Золотоніських садах» переселенець з Херсонщини налагодив вирощування кавунів

З початком повномасштабного вторгнення російські агресори зробили непридатними для обробітку величезні території українського Півдня. Частина земель наразі залишаються під тимчасовою окупацією, частина – досі усіяні вибухонебезпечними предметами внаслідок боїв і обстрілів, ще якась частина значно постраждала внаслідок підриву окупантами Каховської ГЕС і знищення однойменного водосховища...

Фаховий агроном В'ячеслав Кісліцин, який вимушено виїхав з рідної Херсонщини, зумів перенести всі свої вміння й технології з вирощування знаменитих херсонських кавунів на Черкащину.

Він має 10-річний досвід самостійного фермерського обробітку полів і вирощування баштанних. Після початку повномасштабної війни вимушений був переїхати з Херсонщини спочатку до Запоріжжя, де займався проектуванням систем крапельного зрошу-

Херсонець В'ячеслав Кісліцин довів, що золотоніські кавуни можуть стати новим сучасним «брендом» аграрного краю

вання на замовлення різних сільськогосподарських підприємств. За долею випадку

довелося проектувати такі системи й досліджувати ґрунти і для господарств «Воля» та «Золотоніські сади» на лівобережжі Черкащини. Олексій Головка, директор цих господарств, запропонував йому переїхати на Золотоніщину, розвивати технологію вирощування у нашому регіоні. В'ячеслав погодився, бо Черкащину знає давно, - поставив сюди кавуни, а після аналізу місцевих ґрунтів ще й переконався, що баштанні успішно можна вирощувати і на землях Середньої Наддніпряниці...

На більше ніж 10 гектарах землі у селі Гладківщина нині дозрівають шість сортів смачних кавунів. Мінімізуючи ризики, для вирощування обрали сорти, виведені селекціонерами саме для ґрунтових і кліматичних умов центру України. Причому висаджували не насіння, а саджанці – щоб заздалегідь бачити якість майбутніх рослин. Результатом фахівця задоволені - солодка «вітамінна бомба», яка піднімає настрої українцям і псуватиме окупантам, вже незабаром з'являться на полицях магазинів Черкащини і стане вкладом херсонця у боротьбу з наслідками російської агресії. Називатимуть ці кавуни споживачі «херсонськими»

за звичкою, чи приживеться нова назва «золотоніських» - покаже час, головне – те, що це кавуни Українські...

«Протяжність світлового дня, перепади температур між днем та ніччю, – все це впливає на врожай та час його дозрівання, – говорить В'ячеслав. – Ми вперше спробували вирощувати цю культуру, побачили, де допустилися похибок, проте в цілому задоволені результатом нашої роботи адже маємо добрий врожай».

Окрім кавунів, В'ячеслав Кісліцин вже розробляє нові схеми вирощування кабачків, огірків, перцю, адже вважає цей напрям перспективним для Черкащини, хоча й зі своїми особливостями.

ДОВІДКА

СТОВ «Воля» і ТОВ «Золотоніські сади». Здається, в самих назвах цих двох сільгоспідприємств на Золотоніщині відчувається вітер дніпровських просторів і шум наддніпрянських садів. Проте війна та інші виклики часу внесли корективи і в їхню раніше спокійну й розмірену діяльність...

ТОВ «Золотоніські сади» до 2023 року займалося вирощуванням яблук - на площі 150 га були висаджені яблуні сортів Голден, Айдаред, Бребурн, Симиренка... На підприємстві, окрім сховища, функціонують сучасні сортувальні лінії, які делікатно сортують фрукти за параметрами величини, маси і навіть кольору...

Воєнні реалії сьогодні-

ня змусили до радикальних змін і використання площі садів під вирощування інших культур. Було прийняте складне, але необхідне рішення: замінити сад баштанними та насльоновими культурами. Підприємство вже готується до збору першого врожаю нетипових для нашого регіону культур – кавунів та баклажанів...

СТОВ «Воля» продовжує працювати за двома напрямками: рослинництво до збору першого врожаю та овочівництво. На більшій площі земельних угідь підприємство вирощує типові для Черкащини кукурудзу, соняшник, пшеницю та сою. Землі, відведені під овочівництво, засаджені культурами «борщового набору»: картопля, буряк та морква.

Цей колоритний дідусь в брилі сфотографований між кавунами біля куреня на баштані у Суботіві на Чигиринщині 92 роки тому, коли клімат був схожим на нинішній...

Цього літа світові ЗМІ обурювалися фотознімками з так званого «міжнародного економічного форуму» в Петербурзі, де гостям роздавали черешні з окупованого Мелітополя, цинічно називаючи їх «вирощеними в росії». Проте вкрадені землі обов'язково повернуться до України, головне – зберегти «людський капітал» - фахівців, які здатні відновити постраждалу економіку в усіх її галузях.

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

3 серпня – Всесвітній день кавуна, батьківщиною якого є Південна Африка. У Давньому Єгипті кавуни були «їжею фараонів», а римляни першими почали солити кавуни і варити з них солодощі.

В Україні і Європі кавуни вперше з'явилися майже тисячу років тому, а до Америки потрапили лише у XVI столітті з європейськими колоністами.

З 2002 року в місті Гола Пристань на Херсонщині до епідемії і повномасштабної війни щорічно проводився фестиваль «Український кавун – солодке диво». У 2023 році Гола Пристань затоплена внаслідок підриву окупантами Каховської ГЕС...

ХУДОЖНИК ІЗ ЗОЛОТОНІЩИНИ ТВОРИВ НАЙКРАСИВІШІ ГРИВНІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

«Я хочу попросити голову Національного банку збрини бороду Володимиру Великому і Ярославу Мудрому і повернути нам наших князів у такому вигляді, в якому вони були на оригінальних, найкращих гривнях», - звернувся у вересні 2020 року Міністр Кабінету міністрів Олег Немчинов до тодішнього керівника НБУ Кирила Шевченка. Потім Міністр уточнив: з появою борід водночас з 1 гривні на звороті зникло зображення кримського Севастополя (точніше, руїн давнього Херсонеса).

У суспільстві й ЗМІ України ідею повернення оригінального зображення підтримали – адже багато хто й сьогодні вважає, що бороди «на російський манер» і російського типу шапка замість візантійської діадеми були не випадково домальовані князям на купюрах саме в часи головування

у Нацбанку Сергія Тигипка, який на президентських виборах очолював виборчий штаб Януковича. До речі, російськомовні сайти в той час розганяли версію, що зображення кримського Херсонеса потрібно прибрати з купюри, бо на чобото малюнок руїн на грошах... погано вплине на економіку України. Натомість через три роки після окупації Криму росією (2017), ті ж самі сайти розписали, як «гарно» виглядають ті ж руїни Херсонеса вже на... 200-рубльових купюрах самої росії.

Так хто ж малював ту першу односторонню купюру зразка 1992 року (віддруковану в Канаді), яку Немчинов назвав «оригінальною і найкращою»? У колективі провідних українських художників, які розробляли ескізи перших купюр, був і уродженець Бубнівської Слобідки на Черкащині Василь Перевальський, відомий як чудовий книжковий графік і як той, хто

придумав найпотужніший символ Голодомору – встановлений як головний пам'ятник жертвам цієї трагедії біля Михайлівського собору в Києві.

Окрім «стартової» односторонньої купюри, Василь Перевальський розробляв ще й першу «чисто черкаську» 5-гривневу купюру з гетьманом-земляком Хмельницьким і зображенням церкви у Суботіві на звороті та купюру 10 гривень, з портретом Мазепи, який будував церкви на рідній художнику Золотоніщині й зображенням Києво-Печерської лаври на звороті. Для любителів містики може видатися не випадковим те, що лавра, зображення якої зберегли на купюрах, повернулася у державну власність України, а Крим, який прибрали з грошей, досі перебуває у ворожій окупації...

У червні 2023 року славному художнику Василю Перевальському із Золотоніщини виповнилося 85 років.

А у боністів, колекціонерів паперових грошей, промальованим «дрібні» купюри зразка 1992 року користуються все більшим попитом і коштують на спеціалізованих сайтах вже від 500 гривень за купюру...

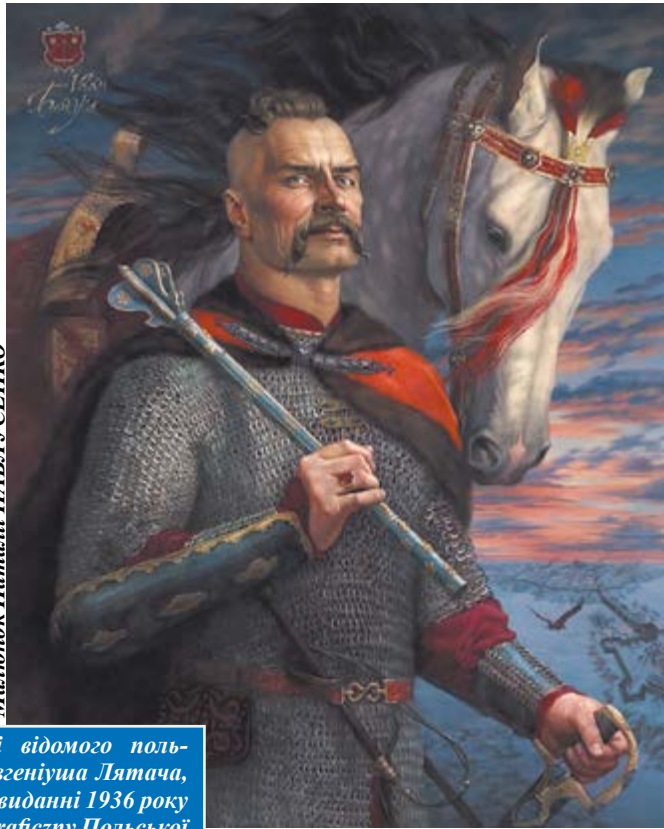
ІВАН БОГУН: КОЗАЦЬКИЙ ПОЛКОВНИК, ЧИЄ ІМ'Я СТАЛО ЛЕГЕНДОЮ

Син золотоніського козака все життя закликав не вірити жодному слову москви...

Іван Богун увійшов в історію як один з очільників Хмельниччини, проте ще до її початку встиг прославитися у сутичках і битвах проти татар і московитів. На момент початку повстання під проводом Хмельницького числився козаком Чигиринського полку, проте зовсім скоро став полковником.

Прозваний ворогами «хитрим лисом», Богун став відомий і як воїн, і як дипломат. Був твердо переконаний і переконував у цьому інших, що у боротьбі за Волю Україна має поклатися лише на власні сили і нізачо не довіряти підлій і підступній Московській державі. На раді 1650 року в Чигирині виступив з промовою, в якій заявив: «У народі московському владарює рабство і невільництво у найвищій мірі... У них, окрім Божого та Царського, нічого власного нема і бути не може; і людей, на їх думку, створено нібито для того, щоб в ньому не мати нічого, а лише рабствувати. Самі вельможні та бояри Московські титулюються звичайно рабами Царськими... Стосовно ж посполитого народу, то всі вони вважаються кріпаками, за невідомими у світі правами та привласненнями, продаються на торжищах і в житлах од власників і господарів своїх нарівні з худобою, а незрідка і на собак вимінюються... З'єднатися з таким неключимим народом є те саме, що кинути вогню в полум'я». Слово «неключимий» у тогочасній мові означало «ні на що хороше не придатний»...

Мудрого стратега і відважного воїна завжди супроводжував успіх в боях. Легендарним стало «льодове побоїще», яке Богун у лютому 1651 року влаштував польським крилатим гусарам, заманивши їх козацьким лжевідступом на кригу Південного Бугу, у якому розпорядився

Малюнок Наталії ПАВЛУСЕНКО

У дослідженні відомого польського історика Євгеніуша Лятача, в авторитетному виданні 1936 року *Polski Słownik Biograficzny* Польської Академії Наук знаходимо відомості про сім'ю, у якій народився майбутній знаменитий полководець Іван Богун: козацько-шляхетська родина Федора Богун, що мешкала у містечку Бубнів (нині – село Бубнова Слобідка на Золотоніщині). Очевидно, дані ці дослідник козацьких війн, який загинув у нацистському концтаборі Освенцім у 1943 році, почерпнув в унікальних архівах Бібліотеки князів Чарторийських у Кракові – ретельно вивчав їх напередодні Другої світової війни.

пробити ополонки і замаскувати їх сіном...

У битві під Берестечком зумів вивести майже все козацьке військо із здавалося б безвихідного оточення – вийшли через болото, яке вважалося абсолютним непрохідним, вночі зробили гать із возів, наметів, кожухів, кінських попон, посуду і всього того, що було в обозі – і вийшли з «котла»... У березні 1653-го, коли каральні загони Чарнецького зусібіч оточили містечко Монастирище (нині - Черкащина), Богун наказав частині козаків вдягти кожухи овчиною доверху на татарський манер, зумів вивести їх за фортечні мурі і зімітувати «прибуття татарських союзників» - при цьому козаки, кінно штурмуючи поляків, викрикували на скаку всі татарські слова, що знали – і противник кинувся втікати...

Того ж 1653 року Богун прославився ще й у поході на Молдову і розгром

мі армії молдовського воєводи Георгіци, у битві проти поляків під Жванцем та у розгромі татарського війська, яке, зрадивши Хмельницького, грабувало українські міста і села.

У 1654-55 роках козаки Івана Богун – у безперервних боях з поляками на Брацлавщині та Уманщині. І знову полковник прославився як фортифікатор, узявши собі в союзники... природу й зимові морози. Спочатку ворог зламав собі зуби об фортечні вали Умані, політи за наказом Богун водою і перетворені на крижані гори, а потім в полі під Охматовим полковник знову спорудив справжні крижані вали, але цього разу... з безлічі ворожих трупів. І знову – переможе...

На час проведення Переяславської ради Іван Богун «командував прикордонною службою України» – відповідав за оборону усіх кордонів Гетьманщини. Рішення ради і Хмельницького не підтримав, бо як і раніше, вважав Москву брехливою і підступною, а військовий союз з нею – жакливою помилкою. Разом з Петром Дорошенком і легендарним запорозьким кошовим Іваном Сірком Богун очолив потужну антимосковську опозицію.

Після того як помер Богдан Хмельницький, Богун підтримав гетьманів Юрія Хмельницького та Івана Виговського у їхньому протистоянні Москві. Але як тільки гетьмани починали «хилитися» до Туреччини чи Польщі – так Богун виступав і проти них, бо хотів бачити Україну повністю незалежною.

Козак, який загинув у лютому 1664 року, назавжди увійшов в історію двох народів – українського й польського. Причому, поляки теж ставляться до Богун з великою симпатією – завдяки книзі Генрика Сенкевича «Вогнем і мечем» (1884) та її сучасній екранізації режисером Єжи Гофманом...

БОГУН І СУЧАСНІСТЬ

Ім'ям славетного козацького полковника Івана Богун, героїзмом якого захоплювалися навіть його вороги, названий військовий ліцей в столиці України і вулиці у Києві, Львові, Тернополі, Хмельницькому, Вінниці, Запоріжжі, Херсоні, Бердянську, Дніпрі, Сумах, Чернігові... Не вулиця, але провулок Івана Богун є в Черкасах і в Чигирині, де він служив. Є і вулиці Богун в містах Черкащини – у Шполі, Тальному і в Умані, яку він відважно захищав...

У складі Військово-Морських Сил України міг би й донині служити десантний корабель з назвою «Іван Богун». Військові кажуть, що в АТО-2014 під Маріуполем він був би, як знахідка – може несподівно вискакувати на берег, навіть долаючи прибережні траншеї противника – зі 140 морпіхами і десятком БТР чи 8 БМП на борту. Натомість десантний корабель «Іван Богун» після спуску на воду в Криму у 2000 році, прослужив Україні всього рік, проданий при Кучмі, він вже 22 роки носить назву «HS Itaki» і служить ВМС Греції...

Іван Богун – це справді символ. Той, про якого коронний обозний Анджей Потоцький писав королю Польщі, що для нього «найвища державна рація – щоб не бути ні під вашою, королівською, милістю, ні під царем»...

Символічно, що тепер під прапором бригади ЗСУ, яка носить ім'я Богун, служить багато добровольців-іноземців з майже 20 країн світу, але всі вони підкоряються наказам українців-офіцерів. Перша окрема бригада спеціального призначення імені Івана Богун прославилася у переможних боях проти російських окупантів, викидаючи їх з Житомирської, Київської і Харківської областей та з правобережжя Херсонщини.

Символічно й те, що з родинного села Богунів на Золотоніщині нині надається максимальна волонтерська допомога ще одному підрозділу спецпризначенців, які продовжують славу справу предків-козаків.

У момент, коли газета «Козацький край», який ви нині тримаєте в руках, вже була готова до друку, командир цього підрозділу, позивний «Бобер» попросив поки нічого не розповідати про діяльність його бійців. Але як тільки про це можна буде писати – читачі «Козацького краю» дізнаються про роботу спецпризначенців багато цікавого...

ВОЛОНТЕРИ З «МАЛОЇ БАТЬКІВЩИНИ» БОГУНІВ ПРАЦЮЮТЬ НА ВЕЛИКУ ПЕРЕМОГУ

Волонтери з гостинцями із Золотоніщини – на передовій. Осінь 2022 року

Від моменту початку повномасштабного вторгнення росії підприємства СТОВ «Воля» та ТОВ «Золотоніські сади» об'єднали зусилля, щоб реалізувати низку благодійних ініціатив. Надавали транспорт і завантажували його продуктами харчування – і волонтерські «гуманітарні конвої» доставляли гумдопомогу в Суми, які у лютому-березні минулого року були майже оточені окупантами та у Харків, де в перші дні наступу ворога тривали активні бойові дії на підступах до міста і цинічні обстріли харківських вулиць. Доставляли допомогу і військовим безпосередньо на лінію фронту, на Донецькому та Мелітопольському напрямках.

Підприємства співпрацюють з організаціями, що допомагають як військовим, так і переселенцям. Одна з них - благодійна організація «ЗОЛОНЕЛП». За час співпраці через цю організацію підприємствами надано допомогу більш ніж 1200 родинам вимушених переселенців з Донеччини, Харківщини, Херсонщини та інших областей. Тільки овочів та фруктів (картопля, морква, яблука) передано більше 5 тонн. Військовим постачаються квадрокоптери, засоби зв'язку, амуніція..., також ремонтуються автомобілі.

Загалом від початку повномасштабного вторгнення СТОВ «Воля» та ТОВ «Золотоніські сади» спрямували на благодійні цілі більше 2,5 мільйони гривень.

Видача гуманітарної допомоги вимушеним переселенцям. Червень 2023 року

Посівний календар на серпень 2023

Ось і посівний календар на серпень ... Засумувати б, що літо закінчується, так ніколи — час пожинати плоди, в прямому значенні цих слів. Кабачки, томати, огірки, сливи, абрикоси, персики, яблука і Ко зріють одночасно і вимагають збору і переробки врожаю. А битва за нього не закінчилася — на грядках і в саду безліч рослин, які треба поливати, полоти, захищати від хвороб і шкідників. Крім того, пора подумати і про врожай майбутнього сезону, адже більшість плодівих дерев і чагарників в цей час закладають плодіві бруньки наступного року. Загалом, роботи в саду і на городі в серпні не менше, ніж в посівну.

Щасливого вам завершення літа!

Календар на серпень — сприятливі дні для посадки

4, 5, 8, 9, 13, 14, 20-24, 27, 28, 31 серпня загалом сприятливі числа для посівів і посадок всіх рослин.

1-3, 15, 16, 25, 26, 29, 30 серпня — загалом несприятливі дні для посіву, посадки і пересадки будь-яких рослин, згідно з місячним посівним календарем городника на серпень.

Коренеплоди

Редис — 4-9, 13, 14, 20-22, 27, 28, 31
Картопля — 4, 5, 13, 14
Буряк, морква, пастернак — 4, 5, 13, 14, 23, 24, 31
Редька — 8, 9, 20-22, 27, 28

Цибулеві

Цибуля на зелень — 6-9, 20-22, 27, 28, 31
Декоративно-їстівні цибулі — 4-9, 13, 14, 27, 28

Овочі до столу та на зберігання

Томати, фізаліс — 13, 14, 23, 24, 27, 28
Солодкий, гострий перець — 20-24
Огірки — 13, 14, 20-24, 31
Рання капуста — 20-22, 27, 28
Кале, пак-чой, інша листовая капуста — 4-7, 20-22, 31
Кабачки, патисони, гарбуз — 13, 14, 20-22
Стручкові (квасоля, горох і ін.) — 20-22
Зернові (пшениця, овес, ячмінь, жито) — 20-24, 27, 28
Міцелій — 17-24, 27, 28, 31

Зелень та трави

Листовий салат — 6-9, 20-22, 31
Шпинат — 6, 7, 20-22, 31
Рукола, крес, листовая гірчиця — 4-7, 13, 14, 23, 24, 31
Мангольд та інші листові овочі — 4-9, 31
Щавель — 8, 9, 23, 24
Кріп та фенхель — 8, 9, 27, 28
Петрушка, кінза та селера на листя — 20-22, 31
Базилік, материнка, розмарин, інші пряні трави — 18, 19, 23, 24, 31
Лікарські та чайні культури — 17-19, 23, 24
Мікрозелень — 6, 7, 20-22, 27, 28

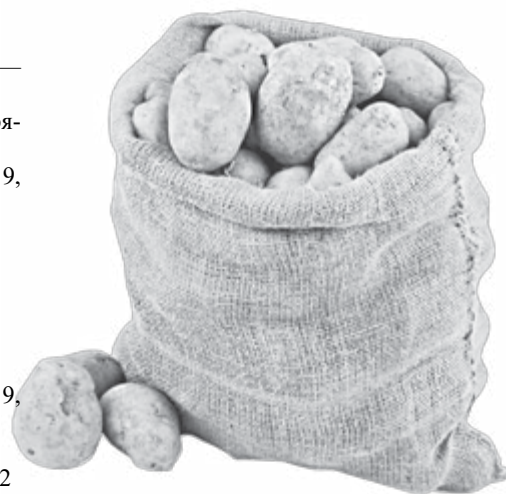
Ягідно-плодовий сад

Суніця та полуниця — 10-14
Яблуна — 8, 9, 27, 28
Груша, айва — 20-22, 27, 28
Абрикос, вишня, слива, персик — 8, 9, 20-22
Черешня — 8, 9, 17
Волоський горіх, фундук — 8-12, 20-22

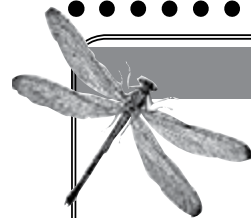
Калина, шипшина, горобина, обліпіха — 4, 5, 8, 9, 13, 14, 31
Глід — 6, 7, 13, 14, 17, 23, 24
Малина — 10-14, 23, 24
Смородина — 4, 5, 13, 14, 17, 23, 24, 27, 28, 31
Агрус та інші ягідники — 13, 14, 23, 24, 27, 28
Виноград — 20-24

Декоративні рослини

Однорічники — 8, 9, 13, 14, 18-22
Цибулинні та бульбові — 4, 5, 23, 24, 27, 28, 31
Трав'янисті багаторічники — 8, 9, 13, 14, 18-22
Хвойні — 18, 19
Живі огорожі — 10-12, 17-22
Чагарники та дерева — 4, 5, 8, 9, 17-22, 31
Газони — 6, 7

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ СЕРПНЯ

- У першій половині серпня погода постійна - зима буде довга.
- Якщо бджолина матка припиняє відкладати яйця у серпні (замість вересня) - зима буде рання і холодна.
- Якщо насіннева «парасолька» в моркви поникла - скоро занегодить.
- Перед дощем реп'ях розкриває свої колючки.
- Перед негодою квітконіжки картоплі згинаються до низу, а квітки начебто в'януть.
- Якщо бур'яни влітку ростуть особливо високі - зима сніжна.
- Коли літньої пори в прохолодну погоду чути грім, то така погода буде довго.
- Якщо вечірня зоря з червонястим відтінком, а призахідне сонце також розчервонілося - вночі збереться на грозу.
- Два вечори поспіль немає місяця, а зорі світять - на дощ.
- Якщо ввечері зірки світять ясно - буде теплий, сонячний день; коли ж зірки тьмяні - на дощ.
- Якщо на чистому небі не видно малих зірок - бути бурі.
- Блимання зірок - ознака погіршення погоди з посиленням вітру.
- Якщо вранці трава суха - з обіду потягне хмарами.
- Відсиріло з обіду підсохле сіно - збереться на дощ.
- Комарі, мухи та інші комахи набридливі - на дощ і негоду.
- Парує туман над лісом - пора йти по гриби.
- Стерня, ламаючись, тріщить - на дощ.
- Качки та гуси кричать, полошуться, пірнають і б'ють крильцями - на дощ, притихають на грозу.

Якщо хмарно, але бджоли не ховаються у вулик, а продовжують летіти в поле - дощу не буде.

• Якщо при сході сонця парка духота - під вечір збереться на дощ.

• Якщо в тиху погоду шумить ліс - перед грозою.

• Встановився східний вітер - припиняться літні дощі.

• Вранці з'являються густа роса

- й туман - на паркий день.
- Рибалки знають: якщо вітер дме на суходіл, а ввечері навпаки - із суші на воду, здіймаючи бриз, чекай доброї погоди.
- Хмари «переливають кольори» - віщують грозу.
- Чим швидше «ростуть» на сході пір'їсті хмари, змінюючи форму, тим ймовірніша гроза.
- Вирує життя у мурашнику - дощу найближчим часом не буде; коли ж на поверхні мало мурах і ті повзають, затягуючи нірки, - чекайте опадів; великі мурашині купини - на сувору зиму.
- Багато мурашок - готуйте на гриби козубок.
- Блідий місяць - на негоду, чистий і яскравий - на хорошу погоду.
- Тихої погоди з дерев падає сухе гілля - на дощ.
- Гроза у серпні - на довгу осінь.
- Журавлі полетіли в ірій у серпні - на ранню осінь і ранню зиму.
- Стиглий овес удруге зазеленів - на непогожу осінь.
- Сухе літо - на дощову осінь.
- Комарі дуже кусаються - на негоду.
- Павуки головні нитки свого павутиння прядуть короткими - на погіршення погоди.
- Прохолодні ранки у серпні - вісники теплої й ясної денної погоди.
- Павук широко плете довге павутиння - утримається тепла погода, розташував свої тенета колесом - на сушу.
- Ранне опадання листя - до ранньої зими.
- Після сухого й спекотного літа наступний рік буде врожайним.

2 серпня — Іллі. Якщо зранку хмарно, то сівба повинна бути рання і можна чекати доброго врожаю: якщо хмарно опівдні - середня сівба, а якщо ввечері - сівба пізня і врожай поганий. Цілий день сонячно - на недорід. На Іллю з'являться хмари зранку - наступного року вродить хліб на ранніх посівах; хмари з'являться в обід - добре вродять середні посіви; хмари з'являться надвечір - добре вродять пізні посіви.

4 серпня — Марії Магдалини. Якщо великі сильні роси - льон буде сірий та косий. Якщо на Магдалини гроза - сіна буде багато.

7 серпня — Ганні Холодниць, Макара. По Ганні судили про зиму. Яка погода до обіду - так зима до грудня; яка погода після обіду - така зима після грудня. Дощ цього дня віщує теплу, але сніжну зиму. Якщо ранок 7 серпня прохолодний, то й зима буде холодна.

Яка погода **8 серпня** - такі будуть і наступні чотири тижні.

17 серпня. Погожий день - то й листопад буде погожий, а коли хмарно і дощить - то й листопад буде сірий, і рано засніжить.

19 серпня — Спас. Прийшов Спас - бери рукавиці про запас. Минув Спас - держи кожух про запас. До Спасівки бджола робить на пана, а після Спасівки на себе. Як у Спасівку будуть великі вітри, то зима буде з віколами та лютьми морозами.

Якщо у Спасівку на деревах жовтіє листя, то це народна прикмета, що буде рання осінь.

Якщо на Спаса нема дощу, то це прикмета, що буде гарна суха осінь. Дощів небагато буде.

Якщо на Спаса йде дощ, січень наступного року буде сніжний, якщо жарко - січень морозяний.

Якщо антонівка вродила - наступного року хліб уродить.

Пройшов Спас - пішло літо від нас.

23 серпня — Лаврентія. На Лаврентія дивляться опівдні на воду: коли тиха, то й осінь буде тихою, а зима без завірюк.

27 серпня - Тодося, Михея. Якщо в цей день дме сильний вітер, вересень буде непогідний. Якщо 27 серпня день був вітряним - на вітряну осінь, якщо буде буря - вересень дощовий. На Михея дмуть вітри-тихові - до тихої осені.

28 серпня — Успія, перша Пречиста. Початок молодого бабичого літа. Якщо погода молодого бабичого літа (з 28 серпня по 11 вересня) гарна, то старе бабиче літо (13 - 21 вересня) буде негожим. Яка перша Пречиста - така й осінь. Як на Пречисту йде дощ, то осінь буде дощова, сльотлива і холодна. І навпаки: як не буде дощу, то тепла, сухувата, без болота.

29 серпня — третій Спас, горіховий. Якщо журавель відлетить до третього Спаса, то на Покрову буде морозно. Починається відліт ластівки. Післяуспія прийшло - сонце на осінь пішло.

СРІБЛО Й ДЗВОНИ ЦЕРКОВ БУБНІВСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ СОТНІ

Запорозькі отамани й козаки-січовики шанували хрест не менше, аніж шаблю...

Петро ДОБРО

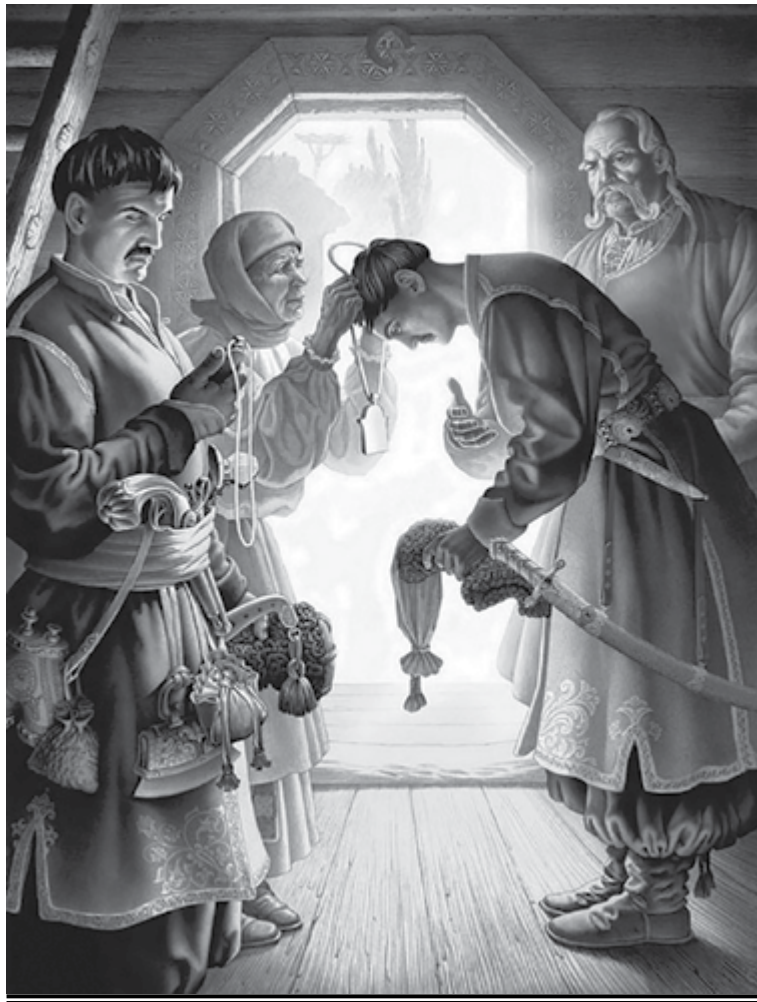
Ректор Київського університету Святого Володимира (нині це – університет ім.Т.Шевченка) Михайло Максимович наддніпрянські села любив ще більше, аніж Великий Київ – недаремно ж він оселився на Михайлівій горі у Прохорівці. У журнальній публікації «Огляд церков Бубнівської сотні» 1848 року науковець описав не лише православні храми, які були на той час у селах, підпорядкованих Бубнівській козацькій сотні, а й деякі старовинні церковні скарби, збережені в них на той час.

«Здавна існують тут чотири приходські церкви: Преображенська – в Бубнові, Микільська – в Бубновій Слобідці, Михайлівська – в Сушках та Іллінська – в Прохорівці, окрім того, у Прохорівці – ще й кладовищенська Успенська», – писав Максимович.

Професор наголошував: стародавнє спілкування Канева з лівобережжям згадалося, коли Січ повернулася на Дніпро в 1734 році: бубнівські козаки, поступаючи у запорожці, приписувалися зазвичай до «товариства Канівського куреня», нерідко були в ньому отаманами і з Січі, за старовинним козацьким звичаєм, обдаровували церкви у своїх селах, звідки родом були.

Максимович описує наявні на той час у бубнівській церкві Преображення Господнього старовинні книги в дорогах окладах: напрестольне Євангеліє 1763 року – з дарчим підписом запорізького отамана Канівського куреня Петром Максимовим та «Требник» 1746 року від ченця Печерського монастиря Віталія. В цій же церкві зберігалася і метрична книга з частково розмитими водою під час дніпровського потопа 1845 року сторінками – із записами про всіх померлих, народжених і одружених у Бубнові, починаючи з 1 січня 1734 року.

У церкві Бубнівської Слобідки зберігалася така ж метрична книга із записами, лише починаючи з 1737 року. Слобідська церква, присвячена Святому Миколаю, була збудована 1777 року коштом Романа Федорова Строчинського, колишнього курінного отамана Запорізької Січі. Після руйнування Січі у 1775 році московською солдатнею, козацький отаман не припинив опіку над церквою. Максимович називає наявні на той час у церкві Бубнівської Слобідки дари від цього отамана: срібний напрестольний хрест і скринька для зберігання дарів, теж хорошої ювелірної роботи зі срібла. Також називаєся дароване козацьким старшиною Силою Вубленком Євангеліє київського друку 1697 року в оправі зеленого оксамиту та Євангеліє 1794 року, в оправі з червоного оксамиту – дар Печерського ієромонаха Сифа Карлицького. А ще – ікони, даровані родиною майора Михайла Томари – рідного брата

У церквах Бубнівської сотні козаків благословляли на ратні походи, на мирну працю і щасливе життя.
Малюнок Сергія ОВЧАРЕНКА

особистого учня видатного українського філософа Григорія Сковороди...

У Святомихайлівській церкві в Сушках Максимович відзначає київське Євангеліє 1746 року, подароване січовим козаком Канівського куреня Василем Гуржієм та сином його Іваном, козаком того ж куреня, а також збірку святкових служб «Мінея» 1754 року від січового козака Степана Шияна та «Цвітну триодь» – чернігівського друку книги канонів 1685 року, подаровану церкві Захарієм Щасненком.

При прохорівській церкві Святого Іллі були і школа, і

шпиталь козацький. А ще – дзвіниця з великим дзвоном, відлитим коштом отамана Канівського куреня Павла Фесуненка. Максимович цитує слова, які прочитав на столітньому на той час дзвоні: «року 1738 серпня 20 дня, дзвін цей зроблено для храму Святого Пророка Іллі в село Прохорівку, коштом січового отамана куреня Канівського Павла Фесуненка, за відпущення гріхів його, а стараннями Дмитра Прохоровича». Тоді ж Максимович бачить і престольне Євангеліє у срібній з позолотою оправі, подароване цьому храму тим же отаманом Фесуненком. Інший дзвін храмової дзвіниці мав напис: «року 1722 зроблений цей дзвін стараннями пана сотника Михайла Прохоренка». Цікаво, що основу жертв на цей дзвін складо майно, яке заповів на церкву перед смертю простий козак Роман Косенко – 140 овець, 5 волів, 5 коней «та невелика рухомість козацька».

Багато в Іллінській церкві було й інших дорогіших дарів від козаків: срібні чаша, дискос з прибором і напрестольний хрест від отамана Єфрема Іванченка, чотири срібні лампади від запорожців Івана Невінчаного і Григорія Поперечного, плащаниця, ризи від сотників Прохоровича і Василевського, срібна чаша і срібне кадило від будівничого Бубнівської церкви Петрівського. Між іконами Іллінської церкви найбільш шанованою була ікона Богоматері в срібному кіоті – дар Олени Базилевичевої. Цікаво, що у війну проти Наполеона на потреби армії було взято два фунти (майже кілограм!) срібла з одних лише підвісок до кіота цієї ікони...

Що ж до кладовищенської церкви Успіння у Прохорівці, то збудована вона була коштом того ж Федора Петровського з козацької старшини. Цікаво, що після пожег на побудову декількох церков Бубнівської сотні, у нього ще залишався скарб – прикопана в садку скринька з чеканими карбованцями. А оскільки на старості Петровський жив сам і повністю втратив зір, то наявність скарбу на місці перевіряв час від часу наосліп, постукуючи палицею по землі у садку в одному й тому ж місці. Це помітив хлопець, який прислужував Петровському – і разом з козаком Негрієм вкрав ту скриньку зі скарбом...

Будівничого церков Федора Петровського не стало 5 серпня 1795 року, самі ж церкви ще мали майже півтора століття часу перебувань й оновлення, з періодичним вилученням московю срібла на війни, як у вищезгаданому випадку з кіотом. В часі ж московсько-більшовицької окупації ХХ століття церкви колишньої Бубнівської сотні були остаточно пограбовані й поруйновані, як пограбовані були і самі нащадки колись багатих наддніпрянських козаків...

ЗОЛОТОНІСЕЦЬ МЕЛЕС ЖИТТЯ ПРОВІВ У МОНАСТИРЯХ, АЛЕ ЗАЛИШИВСЯ СПРАВЖНІМ КОЗАКОМ...

Ярослав ЗВЕНИГОРА

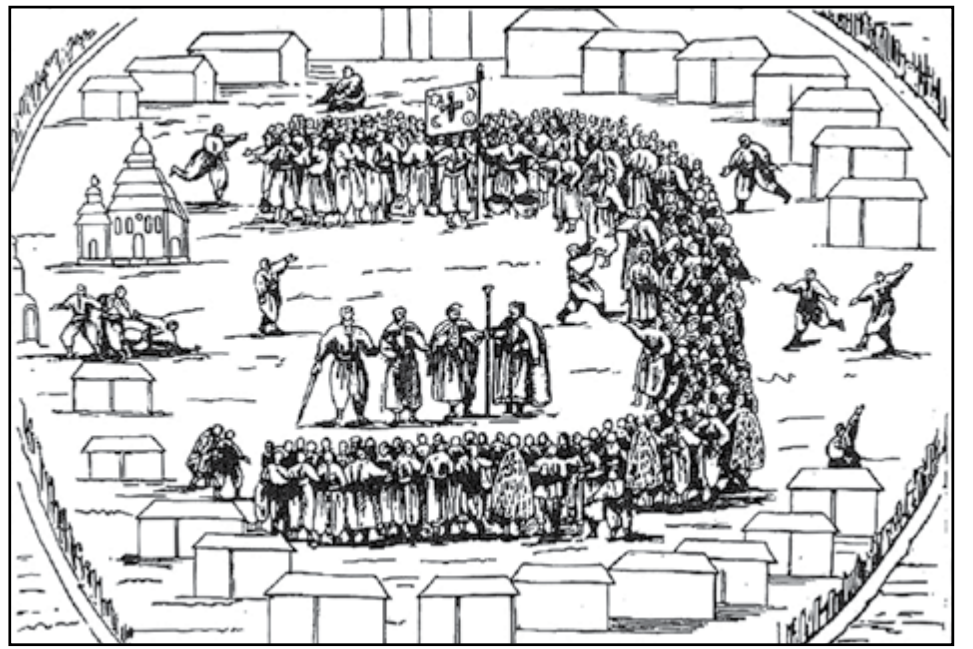
У січні 1751 року в Синодальній конторі Москви «с пристрастієм» допитували Анатолія Мелеса, єпископа з козацької Запорізької Січі, який «провинився» перед московитами тим, що «вел себя в Сечи буйно, по царским дням молебни не правил, вел себя как будто на отделение Сечи от России». Народився найволюбніший єпископ Запорізької Січі на Мелесовому хуторі під Золотоношею...

Із тексту допиту в Синодальній конторі: «От роду ему двадцать осмой год; отдан для обучения латинского и прочих диалектов в Киевскую академию, в коей он, Анатолий, и обучался по 1743 год и ходил до школы пинтики; ныне он, Анатолий, по-еврейски и по-немецки позабыл, а знает говорить и писать по-гречески и по-латыни...»

Чернець-козак, якого високо цінити церковні ієрархи Афоні і Константинополя, увійшов в історію як настоятель козацької церкви Запорізької Січі, а ще – як той, хто метнув ножа у конвоїра-москови́та і розпорядився... переплавити церковні дзвони на гармати

полку, местечка Золотоноши, природним подданним, своєволью в 1743 году из России за границу ушел и, бродя в Польше и Волосской земле по разным местам и монастырям, монашество и иеромонашество через проски свои, без избрания, яко чуждой церкви клирик, получа, в 1749 году в Афонскую гору, в Павло-Георгиевский монастырь пришедши, через полшеста месяца во архимандрита Константинопольским патриархом Кириллом таковым же неправильным образом произведен...»

Пожалівшись у стилі, звичному для московитів усіх часів, на «своевольное» перебування ченцем на святій горі Афоні у Греції і навіть на зроблене Константинопольським патріархом «неправильное произведение» в архимандрити, клерки Синодальної контори зробили в доносі наголос на ще більше «преступление» Анатолія Мелеса – наголосили, що він «без дозволу» відвідав закордонний «в Польше монастырь, именуемый Мотренин. А из оного Мотренина монастыря пошел

Старовинна гравюра – козацька рада на Запорізькій Січі. Козаки на радах шикувалися півколом, лицем до прапора і Січової церкви, у якій певний час настоятелем був знаменитий Мелес з хутора під Золотоношею...

он, Анатолий, в волосской город Бокурешт, в коем имеется еллино-греческая школа». «Бокурешт» – це Бухарест, столиця сучасної Румунії, а «Мотренин монастырь в Польше» – це Мотрин монастир в Холодному Яру на території сучасної Черкащини – ці землі належали на той час Польщі...

Коли вільнолюбного козацького єпископа зіслали до монастиря в Сибір, дорогою він «к побегу своему способу искал, и в караульного капрала за чинимое ему в том запрещение нож бросил».

Коли ж зрештою за розпорядженням царіці був повернутий в Україну і став настоятелем монастиря у Глухові на Сумщині, на нього знову строчили кляузи – жалілися, що ходить босим навіть у холоди, займається фізичними тренуваннями, а ченцям наказав декілька дзвонів переплавити на гармати – золотонісець хотів, щоб навіть у монастирі українці тренувалися стріляти. По кому саме – московські шпигуни не знали, але враховуючи біографію єпископа, здогадувалися і переживали з цього приводу...

Будучи Вашего Императорского Величества малороссийским, Переяславского

«КОЗАЦЬКИЙ КРАЙ» ЗАПОЧАТКОВУЄ СЕРІЮ СПЕЦВИПУСКІВ, ПРИСВЯЧЕНИХ СЕЛАМ І МАЛИМ МІСТАМ ЧЕРКАЩИНИ

Відповідно до закону про децентралізацію, ухваленого 28 липня 2023 року, поняття «селище міського типу» зникне. Міста, селища, села і поселення – адміністративні одиниці територіального устрою України згідно з новим законом. Також вводиться поняття «поселення» – компактне місце проживання людей за межами населеного пункту, яке не має сталого складу населення і не належить до категорії населеного пункту.

Колись же були ще й хутори – і їхня історія щезає з пам'яті людей, чий предки на них жили. Наша газета завжди ставила за мету збереження української культури, а ці козацькі хутори часто були основою давніх традицій, місцем народження видатних людей, – водночас розповімо, чим ці хутори і села живуть у наш час...

Цікаве фото, якому більше 102 років, відшукав нинішнього літа у польських архівах відомий київський історик Андрій Руккас. Фотознімок було зроблено у таборі для інтернованих у м. Вадовіце в Польщі, орієнтовно 1921 року. На фото, яке погано збереглося – воїн Армії УНР, уродженець Золотоніського повіту Григорій Шандра, який був бунчужним 1-го кінного полку Чорних Запорозжців, прикомандированим до 1-ї Запорізької стрілецької дивізії. Збереглася скупа інформація: 20-річний бунчужний Шандра хотів виїхати з табору до села Олеша Буцацького повіту в Галичині (нині Тернопільської області), де мешкала його знайома дівчина. Чи виїхав – так і не відомо, як і абсолютно нічого не відомо про його подальшу долю...

Ба більше – хоча Руккасу вдалося знайти дані, що Шандра був родом з хутора Підліпів на Золотоніщині – про такий хутір ніхто не знає й інших письмових згадок про нього нема, хоча прізвище Шандра досі розповсюджене на Золотоніщині, особливо в Піщаній. Відомий краєзнавець, кандидат історичних наук, директор наукової бібліотеки Черкаського національного університету імені Б.Хмельницького Григорій Голиш має версію: хутір Підліпів міг бути біля села Липівське. Пізніше це село розділилося на два – Староліпівське і Новоліпівське, але у 1958 році обидва ці села були назавжди затоплені Кременчуцьким водосховищем. Тепер на цьому місці – Липівський орнітологічний заказник на воді...

Іноді для того, щоб історія населе-

ного пункту загубилася, не обов'язково навіть, щоб його затопив Дніпро. Скажімо, вже дуже мало хто пам'ятає, що на місці сучасної Зорівки на лівобережжі були, окрім власне Зорівки, ще й Чугуївка, Сотниківка та Мелесівка. А між тим – всі ці колишні козацькі хутори мали власну багату історію. Зокрема, у цьому номері «Козацького краю» ви можете прочитати про Анатолія Мелеса, який за підтримки січовиків-запорозжців, не питаючи дозволу російського Синоду цілий рік очолював козацьку церкву Січі – при цьому колишній чернець Афонських монастирів ще й отримав титул архімандрита особисто від Константинопольського патріарха. Уявіть географію звершень і подорожей: до Афона, де Мелес був ченцем, від золотоніської Зорівки – більше 1200 км; до Константинополя (нині Стамбула) – півтори тисячі кілометрів. Навіть до Січі на Запоріжжі – і то чотири сотні кілометрів. А відбувалися всі ці подорожі й пригоди чверть тисячоліття тому – в часи, коли найбільш швидким транспортом був кінь...

А чи знаєте ви, що прообразом сотника Деркача у гоголівських «Вечорах на хуторі біля Диканьки» був реальний сотник Бубнівської сотні на Золотоніщині, Денис Деркач? Детальніше про це дізнається в одному з наступних номерів «Козацького краю», як і про Лукашевичів, загдакових нащадків козацького роду колишніх власників села Крупське, одному з яких приписується авторство знаменитої «Історії Русів»...

Згідно з давніми переказами, між Переяславом і Кременчуком тягнувся ланцюжок козацьких сторожових постів для попередження про ворожі набіги. Один з таких сторожових постів був на полі нинішньої золотоніської Хрущівки. Влітку 2014-го року загинув доброволець батальйону «Айдар» Валентина Чурута. Як розповіли побратими героя, уродженець Хрущівки з її славою сторожової застави, Чурута у день загибелі був у складі дозорної групи і загинув саме на спостережному пункті біля селища Металіст на Луганщині. Знакова історична паралель, свідчення давнини традицій боротьби за Волю...

Готуючи публікації про історію міст і сіл Черкащини, журналісти «Козацького краю» як і завжди, «триматимуть руку на пульсі сьогодення» – від нас ви дізнаватиметесь новини не лише Черкас, а й найменших сіл області.

Літо-2023, босць-спецназівець аеророзвідки окремого десантно-штурмового батальйону читає спецвипуск «Козацького краю», присвячений медикам-добровольцям. Патч на шоломі має напис «No touch No talk No eye contact», що у перекладі означає приблизно: «Не чіпати, не розмовляти, в очі не заглядати». Прямо як для випадку, щоб не відволікали від читання нашої газети... Чекайте і на наступні спецвипуски, присвячені нашим бійцям!

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ

4 серпня – 15 серпня

4 серпня 1687 р. Гетьманом України обрано Івана МАЗЕПУ.

4 серпня 1914 р. у Львові створено Союз визволення України.

4 серпня 1968 р. помер Олександр ЗАГРОДСЬКИЙ, уродженець села Зеленьків (нині Тальнівського району Черкащини), один із отаманів Холодноярської республіки, командир 2-ї Волинської дивізії, генерал-полковник Армії УНР.

5 серпня 1882 р. народився Петро БУДЗ, начальник оперативного штабу 2-ї Коломийської бригади Галицької армії, полковник Армії УНР, співредактор щомісячника "Український Скиталець", директор Бережанської дівочої гімназії.

5 серпня 1899 р. народився письменник Борис АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ.

5 серпня 1940 р. помер історик Дмитро ЯВОРНИЦЬКИЙ.

6 серпня 1657 р. помер Гетьман України Богдан ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

7 серпня 1897 р. народився Леонід МОСЕНДЗ, старшина Армії УНР, письменник, член Лєгії українських націоналістів.

8 серпня 1819 р. народився український письменник Пантелеймон КУЛІШ.

8 серпня 1919 р. загинув Дмитро СОКОЛОВСЬКИЙ, повстанський отаман.

9 серпня 1792 р. запорожці висадилися на Кубань.

9 серпня 1849 р. у Північній Буковині скасовано кріпосне право.

10 серпня 1648 р. Богдан Хмельницький перемагає поляків під Пилявцями на Поділлі.

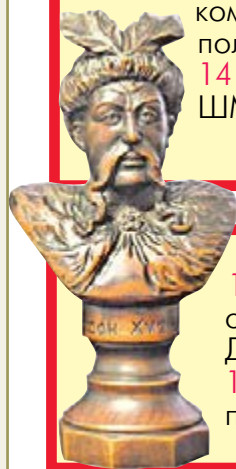
10 серпня 1680 р. помер запорозький кошовий Іван СІРКО.

12 серпня 1107 р. київські князі під Лубнами розбивають половців.

14 серпня 1893 р. народився Ілля БОДРУГ, командант 24-го Коломийського піхотного полку УГА.

14 серпня 1922 р. загинув Марко ШМЯХОВИЙ, отаман, автор спогадів.

14 серпня 1968 р. помер Данило ЛИМАРЕНКО, організатор Вільного козацтва, повстанський отаман Добровеличківської волості, підполковник Армії УНР.

15 серпня 1649 р. Богдан ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ переміг поляків під Зборовим.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №18773-7573ПП від 18.01.2012 р.

Козацький край

Засновник – Чигиринська ГО «Вільне Козацтво Холодного Яру»

Головний редактор – Олег ОСТРОВСЬКИЙ

Редактор випуску – Петро ДОБРО

ГАЗЕТА РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ БЕЗКОШТОВНО

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Надпільна, 330, к. 4, м. Черкаси, 18005,
тел. (067) 473-66-72 (Telegram, Viber)
E-mail: Cossack_land@i.ua

Газета віддрукована в ФОП Журило С.Д., м. Черкаси, вул. Кобзарська, 1а. Тираж – 1000 екз. Замовлення №860.